

SAKSFRAMLEGG - FYLKESTINGET

Sak 52/16

Arkivsaksnr.: 15/7089-4
Løpenr.: 20586/16
Arkiv: 020 SAKSARKIV
Ansvarlig fylkesråd: Cecilie Myrseth

INNSPILL TIL STORTINGSMELDING OM BÆREKRAFTIGE BYER OG STERKE DISTRIKTER

Innstilling til vedtak:

⋮

Plan - og økonomikomiteens innstilling vil bli lagt inn som vedlegg til saken når saksprotokollen er klar.

⋮

⋮

Vedlegg til saken:

- Plan - og økonomikomiteens innstilling.
- Brev fra Kommunal og moderniseringsdepartementet 23.11.15
- Notat: Regionale samarbeid i Troms gjennom Byregionprogrammet (ByR) og Nord-Tromssatsing

Saksutredning:

Tidlig i 2017 vil Kommunal- og moderniseringsministeren legge frem en stortingsmelding om bærekraftige byer og sterke distrikter. I den forbindelse er landets kommuner og fylkeskommuner ved brev av 23.11.15 invitert til å komme med innspill til hvordan Norge best kan rustes for fremtidens utfordringer og legge til rette for bærekraftig vekst og verdiskaping i hele landet.

Frist for innspill er september 2016.

På Kommunal- og moderniseringsdepartementets (KMD) nettsider framgår de at det særlig ønskes innspill på følgende temaer:

- Vekstkraftige bo- og arbeidsmarkeder i hele landet,
- nye forutsetninger for distriktpolitikken,
- samordnede løsninger og attraktive bymiljø,
- særlige utfordringer i hovedstadsregionen.

KMD har utformet et diskusjonsnotat som går nærmere inn på temaene og hvor det også er formulert noen spørsmål knyttet opp mot disse:

http://nettsteder.regjeringen.no/byerogdistrikter/files/2015/08/KMD_Diskusjonsnotat_web.pdf

Grunnlagsmateriale / regionale samarbeidsprosjekt:

Fylkesplan for Troms 2014-2025 har vært et sentralt utgangspunkt for fylkesrådets vurdering av elementer som bør vektlegges i saken. Også Kunnskapsgrunnlaget 2015 har vært nyttig.

I tillegg har det også vært interessant å merke seg hvilke satsingsområder fram gjennom de pågående regionale samarbeidsprosjekt i hele Troms (se vedlegg). Bakgrunnen er det nasjonale Byregionprogrammet og Nord-Troms satsing. Satsingene har forankring i nærings- og senterstrategien i fylkesplan:

- Videreutvikle vekstkraftige regioner
- Styrke samarbeid innen næringsliv og tjenesteyting mellom regionsenter og omlandskommuner

På bakgrunn av samfunnsanalyser er det i Sør-Tromsregionen enighet om å samarbeide om næringsplanlegging og stedsutvikling i Ofoten og Sør-Troms og utvikle regionale og lokale nærings- og stedsutviklingsplaner. I Tromsøregionen samarbeides det på hovedtema innovasjon og næringsutvikling konkretisert til mat fra sjø og land, opplevelsesnæringer, industrimiljø og næringsklynger. I Midt-Tromsregionen er det enighet om samarbeid på næring hvor sjømat, Forsvar og reiseliv peker seg ut, samt utdanning/kompetanse og rekruttering.

Nord-Tromsregionen har næringsmessige og demografiske utfordringer og er en stor region geografisk hvor samarbeid også møter avstandsutfordringer. Det er derfor satt i gang en egen satsing her. Det er enighet om å gjøre en ekstra felles innsats på entreprenørskap, kompetanse og boligutvikling. Det er satt i gang prosjekter innenfor alle tre innsatsområdene i Nord-Troms.

Fylkesrådets vurdering:

Om forholdet til regionaliseringsprosessen:

Samtidig med at regjeringen ber om innspill til by- og distriktpolitikken pågår det som kjent en kommune- og regionreform. Regjeringen la 05.04.16 fram Meld St nr. 22 (2015-2016) *Nye folkevalgte regioner – rolle, struktur og oppgaver*. I tråd med vedtak i sak 13/16 skal fylkestinget orienteres om status i arbeidet med regionreformen i juni.

Ved stortingsbehandlingen av Meld St nr. 14 (2014-2015) framkom det at det må bli færre fylkeskommuner/regioner av en viss størrelse for at det skal bli nye oppgaver til regionalt folkevalgt nivå. På denne bakgrunn vil det etter fylkesrådets vurdering være naturlig å kanalisere innspill som går på å *styrke* det regionale folkevalgte nivå inn i prosessen med regionreform, og ikke ha dette som sentralt fokus i den foreliggende saken.

I denne saken vil fylkesrådet legge vekt på elementer som er viktige for bærekraftig vekst og verdiskaping, enten det lykkes å etablere større regioner eller ikke.

Dersom det ikke blir større regioner, mener fylkesrådet likevel at det er feil veg å gå å svekke fylkeskommunene som regionale utviklingsaktører, slik man ser det legges opp til i Meld St nr 22 (2015-2016). Dette gjelder:

- Akvakulturoppgaver som fylkeskommunene fikk overført i 2010 – skal tilbake til Fiskeridirektoratet dersom regionene ikke blir betydelig større
- Utlyse og tildele midler til regionale forskningsfond – sentraliseres til Forskningsrådet uansett fylkeskommuner eller større regioner - regionene skal gi oppdrag til Forskningsrådet
- Samfinansiering av næringshager/inkubatorer – regionene skal gi oppdrag til SIVA
- Omklassifisering av veger med sterke næringsinteresser – vurderes overført staten, som Stortinget har bedt om. Se forøvrig fylkestingets vedtak i sak 80/15.

Det kan minnes om at Stortinget ved behandling av Meld. St. 14 (2014-2015) slo fast at:

«det skal være tre folkevalgte nivå. Utgangspunktet er at oppgaver og ansvar som legges til regionnivået i hovedsak er relatert til rollen som regional aktør for samfunnsutvikling. Dette vil også omfatte innbyggerrettet tjenesteproduksjon.»

Og videre:

«hovedprinsippene som må ligge til grunn for oppgavefordelingen mellom statlig, regional og kommunal sektor, er at oppgaver bør legges på lavest mulig effektive nivå, at staten bør ta seg av oppgaver som skal gjennomføres likeartet over hele landet, og at oppgaver som forutsetter lokalt kjennskap og initiativ bør delegeres til region- eller kommunenivå.»

Fylkesrådet mener at en sentralisering av oppgaver og virkemidler som det ifølge Meld St nr 22 legges opp til, heller ikke vil være i tråd med EU's tankegodt om «smart spesialisering». I følge NIBR¹ kan regionalisering av virkemidler føre til en mer konsentrert, samordnet virkemiddelbruk. Dette er i tråd med prinsippene om «smart spesialisering», om at virkemidler skal spille sammen og ikke underminere hverandre.

Næringsutvikling/ FoUoI

Næringslivet i Troms er (indirekte og direkte) i stor grad basert på utnytting av naturressurser, og det er først og fremst her våre fortrinn ligger også fremover. Fylkesrådet mener at naturressursene er fellesskapets eiendom. Utnyttelse av fornybare og ikke fornybare ressurser, skal derfor gi vesentlige og varige ringvirkninger for regionen.

Næringsutvikling er et viktig premiss for den regionale utviklingen og for økt verdiskaping. Selv om naturressurser gir et viktig grunnlag, vil aktiviteten framover i stadig større grad være kompetanse-, forsknings- og utviklingsbasert.

Raskere teknologiutvikling og en stadig sterkere globalisert verden innebærer at både privat og offentlig sektor vil oppleve kontinuerlige krav til innovasjon og omstilling. Samtidig innebærer globalisering og økt internasjonal handel skjerpede konkurranseforhold også for næringslivet i Troms. Klimaendringer og miljøutfordringer stiller i tillegg krav til ny banebrytende teknologi og kunnskap både innen næringsliv og offentlig sektor. En slik innovasjon er avgjørende for næringslivets evne til bærekraftig verdiskaping. Fylkeskommunens innovasjonspolitik og utviklerrolle er å legge til rette for et nyskappende og omstillingsdyktig næringsliv.

¹ Jf. Foredrag holdt på fylkesordfører-/rådslederkollegiets møte 11.04.16 v/ Gro Hanssen

Troms har en stor UoH-sektor i forhold til andre fylker. Regionen har flere næringer som er vokst fram basert på sterk kompetansebase og i skjæringsfeltet mellom forskningsinstitusjonene og privat kapital. Eksempelvis innenfor bioteknologi, fjernovervåking, energi. Til tross for dette har Troms i all hovedsak svakt utviklede relasjoner mellom næringsliv og forskning, og det er lite egenutført FoU i næringslivet i Troms.

For å styrke samarbeidet mellom bedrifter og forskningsmiljø, samt bidra til å skape et mer robust og konkurransedyktig næringsliv som kan tiltrekke seg kapital og kompetent arbeidskraft og øke innovasjonsgraden, er det arbeid fylkeskommunen gjør i forhold til forsknings-, utviklings-, og innovasjonsstrategisk retning svært viktig.

Gjennom det FoUoI-strategisk arbeidet tar fylkeskommunen en lederrolle i det regionale utviklingsarbeidet. Rollen utøves gjennom pådriving og innflytelse. Pådriverrollen ivaretas gjennom fylkeskommunens økonomiske virkemidler og samarbeidet i de regionale partnerskapene. Innflytelsen skjer i første rekke gjennom de selskaper fylkeskommunen er deleier i. Men også gjennom medvirkning i politiske prosesser og deltakelse på arenaer, både nasjonalt og internasjonalt.

Fylkeskommunene har en bred virkemiddelportefølje rettet mot regional utvikling herunder en rekke prosjekter innen forskning, utvikling og innovasjon. Innovasjon Norge er fylkeskommunens redskap for bedriftsrettede tiltak. Regionale utviklingsmidler er i Troms det primære virkemiddelet for å støtte tiltak og prosjekter som stimulerer til utvikling i regionen. På FoU-siden har fylkeskommunen virkemidler som VRI (Virkemidler for regional FoU og innovasjon) Regionale forskingsfond Nord-Norge (RFF) og Interreg Nord. Førstnevnte støtter opp rundt samhandling i regionen mellom næringsliv, kunnskapsmiljø og offentlig sektor (trippel helix), samt lavterskel-virkemidler til mobilitet og prosjekter i «FoU-umodne» bedrifter. RFFNORD har sete i Troms og eiere i alle de tre nordligste fylkene. RFF-fondene har prosjektmidler, både til privat og offentlig sektor. Interreg Nord har virkemidler til grenseoverskridende prosjekter, noen av midlene er forbeholdt FoU-innhold. Interreg Nord administreres i Troms fylkeskommune. Videre benyttes RDA-midler (kompensasjon for regionalt differensiert arbeidsgiveravgift) til større prosjekter for utvikling av næringslivet i regionen og i noen grad til forskning- og utviklingsprosjekter. Virkemidlene forvaltes i samarbeid med det regionale partnerskapet.

Det strategiske og det operative blir til gjennom arbeidet i de regionale partnerskapene som består av offentlige aktører, som fylkeskommunen, kommunene og virkemiddelaktører, Kunnskapssektoren, FoU og utdanning, samt næringslivet. Gjennom samarbeidet i partnerskapet blir den felles handlingskapasiteten styrket for å oppnå regional utvikling, basert på regionens særskilte fortrinn, muligheter og utfordringer. En slik form for «governance» eller samstyring krever felles planer eller forpliktelser for å lykkes. Et eksempel på slik samstyring er VRI-konsortiet hvor 14 ulike parter har vært samlet i snart 9 år. Gjennom dette FoUoI-strategiske arbeidet peker fylkeskommunen og partnerskapet ut helhetlige strategiske retninger for forskning og innovasjon i Troms.

De siste årene har fylkeskommunens regionale utviklingsmidler blitt redusert. Tabellen under viser utviklingen av tildelingen av regionale utviklingsmidler Kap 551 post 60 og post 61 Næringsrettede midler, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift.

Årlig tildeling / bevilgning til Troms FK fra KRD / KMD			
Budsjettår:	51.60 (inkl.interreg)	551.61 (inkl.øremerked bredbånd tom 2013)	Sum:
2009	166 560 000	210 500 000	377 060 000
2010	180 320 000	217 000 000	397 320 000
2011	183 970 000	219 500 000	403 470 000
2012	173 150 000	183 010 000	356 160 000
2013	172 770 000	133 940 000	306 710 000
2014	121 218 000	127 200 000	248 418 000
2015	116 380 000	111 200 000	227 580 000
2016	109 470 000	58 400 000	167 870 000
sum	1 223 838 000	1 260 750 000	2 484 588 000

Fra toppåret 2011 har vi sett en reduksjon i 551.60 midlene til Troms på 74,5 mill. kr, eller en reduksjon på i overkant av 40%. Kap. 551 post 61 midlene er i samme periode skåret ned med hele 161,1 mill kr, dvs over 73%. Samlet er de to postene redusert med 235,6 mill. kr fra 2011 til 2016, noe som tilsvarer 58,4 %, altså godt over halvert. I det videre løp er det lagt opp til at Kap 551 post 61 skal avvikles etter 2018 (jf. statsbudsjettet for 2016).

Også VRI-programmet er inne i siste periode og vil avløses av en «ny regional satsing» fra 2017. I den nye satsingen til forskningsrådet forutsettes det at fylkeskommunen har samhandling mellom det regionale partnerskapet (i FoU-sammenheng) på plass, og det settes ikke av nasjonale midler til videreføring av styringsgruppe og konsortium. Dette er med å endre forutsetningene for fylkeskommunens samfunnsutviklerrolle og innebærer at det vellykkete forsknings-, utviklings- og innovasjonsarbeidet som til nå har vært utført gjennom det regionale nivået må finne en ny innretning.

Ved ytterligere reduksjonene i de regionale utviklingsmidler, mener fylkesrådet vi står i fare for å utvanne de suksessfulle prosesser innen forsknings- utviklings- og innovasjonsarbeid som til nå er skapt.

Næringsutvikling - samspill byer og distrikter

Byer og regionsentre er i økende grad viktige geografiske enheter i regional utvikling. Både folk og deler av næringslivet trekkes mot byer og større tettsteder. En viktig årsak er framveksten av en kunnskapsbasert økonomi. Utvikling i næringslivet og utdannings-revolusjonen gir sammen en sterk sentraliserende trend. Næringslivet trenger stadig mer kompetent arbeidskraft, og denne arbeidskraften finnes i økende grad i byene. Dette er en internasjonal trend som også gjør seg gjeldende i Troms.

Byene i fylket, det vil si Tromsø, Harstad og Finnsnes, har i kraft av sin størrelse og kompetansestyrke en forsterket mulighet til å være pådrivere i det regionale utviklingsarbeidet, både for egen utvikling og for omlandet. Tromsø har dessuten en viktig rolle i kraft av nasjonale institusjoner i tillegg til sin størrelse og tiltrekningskraft på kompetanse, og framstår i ulike sammenhenger som Arktisk hovedstad som også hevder seg i en internasjonal kontekst.

Fylkesrådet legger til grunn at by og land inngår i et samspill. En positiv utvikling i distriktene styrker grunnlaget for en positiv utvikling i sentra, samtidig som sterke kompetanse- og

næringsmiljøer og et godt tjenestetilbud i sentra styrker forutsetningene også for distriktene. Fylkesplanens senterstrategi bygger på en erkjennelse av denne gjensidigheten. Fylkesrådet mener følgende er viktige elementer i den sammenheng:

- Infrastruktur og kommunikasjoner som reduserer næringslivets avstandsulemper og styrker konkurransekraften, i tillegg til tiltak som binder sammen sentra og omland, blant annet bredbånd, kollektivtransport og infrastrukturtiltak knyttet til sjø-, luft-, og vegtransport.
- Samordnet areal- og transportplanlegging, samt tilordnet virkemiddelbruk. Det er en målsetting å få etablert bymiljøavtale for Tromsø fra 2018.
- Satsing på sterke FoU-miljøer, men også en videre satsing på en desentralisert kompetanseinfrastruktur.
- Tilrettelegging for næringsutvikling, blant annet gjennom kobling mellom utdannings- og forskningsmiljøer og næringsliv.

Fylkesrådet viser til egen sak til fylkestinget om Nasjonal transportplan 2018-2029. I denne saken omtales viktige bysatsinger, blant annet mål om bymiljøavtale for Tromsø fra 2018, behov for økt finansiering av Harstadpakken, utvidelse av bymiljøavtaler og belønningsordninger, samt byutviklingsavtaler generelt.

Tiltakssonen for Finnmark og Nord-Troms ble opprettet med bakgrunn i særskilte utfordringer knyttet til nærings- og befolkningsutvikling og vansker med å rekruttere kompetent arbeidskraft, både til privat og offentlig sektor. Disse utfordringene vedvarer over tid og det er viktig å beholde virkemidlene i tiltakssonen.

Det viktigste virkemiddelet for å understøtte næringsutvikling og samfunnsservice i fylket er likevel den differensierte arbeidsgiveravgiften. Dette er det mest omfattende distriktpolitiske virkemiddelet i Norge, det stimulerer til investeringer og sysselsetting, og gir grunnleggende forutsetninger for videre utvikling av nordområdene på land.

Nordområdepolitikken og internasjonalt arbeid

Nordområdene er Norges viktigste utenrikspolitiske interesseområde. Regjeringen Solberg har uttrykt at «nordområdepolitikken skal bygge opp under aktivitet og bosetting i nord. Satsing på næringsutvikling og utbygging av infrastruktur blir viktige virkemidlerⁱⁱ».

Det blir en utfordringen å se nordområdepolitikken i sammenheng med andre nasjonale politikkområder, som regionalpolitikken og samferdselspolitikken. For Troms handler dette om å kople seg på de nasjonale satsingene og gi disse et regionalt uttrykk. Fokuset må i sterkere grad være på hvordan nærings- og kompetanseutvikling i Troms bidrar til å sikre velferd og utvikling i Norge, samtidig som kompetansemiljø i regionen er fremst på kompetanse knyttet til arktiske forhold, ressursene i nord og forvaltningen av disse.

Det er viktig sett fra Troms ståsted å ha fokus på at nordområdesatsingen skal sikre velferd og sysselsetting i nord. I dette perspektivet er internasjonalt samarbeid og engasjement viktig. Deltakelse på internasjonale arenaer og internasjonale nettverk gir mulighet til sterkere politisk påvirkning og mulighet til å diskutere felles problemstillinger og kan være et incitament til egen politikktutforming. Gjennom grenseoverskridende samarbeid og deltakelse i internasjonale prosjekter kan en oppnå merkbar regional utvikling i eget fylket/region og ikke minst tilføre fylkets/regionens aktører ny kompetanse og nye innovative ideer og løsningsforslag.

ⁱⁱ Regjeringen Solbergs tiltredelseserklæring 18.10.13.

Kultur

Kulturloven framhever det offentliges ansvar for å legge til rette for et bredt spekter av kulturvirksomhet slik at alle får anledning til å delta i kulturaktiviteter og oppleve et mangfold av kulturuttrykk. Kulturlivet i Troms favner et mangfold av kulturuttrykk knyttet til ulike kunstformer, kulturarv, bibliotek, digital formidling, idrett og friluftsliv. Målet er å tilrettelegge for et variert kunst- og kulturtilbud for befolkningen i hele fylket. Sterk sentralisering reduserer kvalitet og tilgang på gode kulturopplevelser der folk bor, og skaper sosiale skiller og manglende tilgang når avstanden til dette blir stor.

Nasjonal og regional kulturpolitikk må legge til rette for å styrke distriktene, slik at kultur- og fritidstilbud er tilgjengelig for alle. Kultur er en av bærebjelkene i et vitalt lokalsamfunn og derfor også en viktig faktor for et bærekraftig distrikt. Gode møteplasser bidrar til bolyst og attraktive lokalsamfunn. Organisasjons- og kulturlivet spiller en viktig rolle for å styrke sosiale nettverk. Veksten i kulturnæringsfeltet de siste årene, gjør at vi må legge til rette for vekst i denne næringa også i distriktene, slik at verdiskaping får positiv effekt også der.

Tjenestetilbud og statlige arbeidsplasser

I Kunnskapsgrunnlaget 2015 (jf fylkestingssak 75/15) er det redegjort for utfordringene knyttet til en kommende eldrebølge og økende omsorgsmengde, særlig i distriktene. Videre knytter det seg lokale utfordringer som følge av økte flyktingetall til Norge. Fylkesrådet mener det er nødvendig å ha en sterk oppmerksomhet rettet mot disse utfordringene, og det må legges til rette for å ivareta nødvendige tjenestetilbud på en fullverdig måte både i byer og distrikter.

I forbindelse med behandlingen av Meld. St. 14 (2014–2015) ba stortingsflertallet regjeringen om å drøfte tiltak for å sikre at flere statlige arbeidsplasser lokaliseres i hele landet, for å styrke vekstkraft i alle regioner, jf. Innst. 333 S (2014–2015). Fylkesrådet mener det er et vesentlig potensial for å lokalisere ulike funksjoner innen statlige virksomheter utenfor hovedstadsregionen. Staten må ta et ansvar for å sikre en god geografisk spredning av kompetansesarbeidsplasser, og innsatsen på dette området må trappes betydelig opp.

Regional- og distriktpolitiske mål

De regional- og distriktpolitiske målsettingene som er vedtatt av Stortinget framgår blant annet av tildelingsbrev til fylkeskommunene datert 14.01.16:

«Måla i regional- og distriktpolitikken er å oppretthalde hovudtrekka i busetjingsmønsteret, ta i bruk dei menneskelege og naturgjevne ressursane i heile landet for størst mogleg nasjonal verdiskaping, sikre likeverdige levekår og gje alle reell fridom til å busetje seg der dei vil.»

I brevet står det videre:

«Departementet har eit særleg ansvar for å bidra til å utløyse verdiskapingspotensialet i område med geografiske og demografiske utfordringar når det gjeld vekst og utvikling.»

Regjeringa vil leggje grunnlaget for å styrkje vekstkrafta og sikre gode levekår i alle delar av landet. Regjeringa fornyar regionalpolitikken gjennom ei brei tilnærming og prioriterer dei generelle rammevilkåra for næringslivet og ei utvikling av samspelet mellom byar og regionar.»

Fylkesrådet vil anbefale at følgende mål blir videreført også i den nye stortingsmeldingen om by- og distriktpolitikken:

- Opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret
- Ta i bruk de menneskelige og naturgitte ressursene i hele landet for størst mulig nasjonal verdiskaping
- Sikre likeverdige levekår

Økonomiske og administrative konsekvenser:

Saken omhandler et innspill til nasjonal politikk og har ingen direkte økonomiske eller administrative konsekvenser.

Fylkesrådet tilrår fylkestinget å fatte slikt vedtak:

1. Fylkestinget i Troms har behandlet sak om innspill til stortingsmelding om bærekraftige byer og sterke distrikter.
2. Fylkestinget vil understreke betydningen av at vi i Norge har en regional utviklingspolitikk som innenfor rammen av nasjonal politikk er i stand til å fange opp det spesielle i regionenes egen situasjon og utnytte regionale fortrinn. Dette er en forutsetning for å få en regional balansert utvikling og for at en størst mulig andel av landets ressurser blir tatt i bruk. Det er behov for en offentlig politikk som sørger for dette både ut fra effektivitetsbetraktninger og for å få en størst mulig samlet verdiskaping.
3. Fylkestinget vil understreke viktigheten av gode rammebetingelser for regional utvikling, herunder en offensiv satsing på tiltakssonen og videreføring av ordning med differensiert arbeidsgiveravgift.
4. Fylkestinget mener det er viktig at Troms og Nord-Norge er koblet på den nasjonale nordområdepolitikken og gir denne et regionalt uttrykk, der nærings-, infrastruktur- og kompetanseutvikling i vår landsdel understøtter vårt bidrag til å sikre velferd og utvikling i Norge. Internasjonal orientering, med særlig fokus på Barentsregionen, EU/EØS og Arktisk råd, er viktig.
5. Fylkestinget mener at naturressursene er fellesskapets eiendom. Utnyttelse av fornybare og ikke fornybare ressurser skal derfor gi vesentlige og varige ringvirkninger for regionen.
6. Fylkestinget mener at de regionale aktørenes egne bidrag i regional utvikling er avgjørende, og særlig er et samspill mellom offentlige myndigheter, næringsliv og FoU-miljøer essensielt. Fylkeskommunens viktigste verktøy er samordning av aktører gjennom planarbeid, herunder fylkesplan og handlingsplaner og forvaltning av virkemidler knyttet til disse, i tillegg til tjenesteyting innenfor viktige samfunnssektorer.

Fylkestinget viser til tidligere vedtak om at fylkestinget vil ha et robust regionalt nivå underlagt direkte folkevalgt styring, og at dette nivået forsterkes med flere oppgaver (sak 11/15), og viser videre til de initierte prosesser med å vurdere sammenslåinger med nabofylker (sak 13/16). Til grunn for dette ligger Stortingets vedtak knyttet til

behandlingen av Meld St nr 14 (2014-2015) der det blant annet slås fast at det skal være tre folkevalgte nivå og at oppgaver bør legges på lavest mulig effektive nivå.

På bakgrunn av dette og uavhengig av antall regioner/fylkeskommuner som blir resultatet, er fylkestinget sterkt imot å sentralisere oppgaver og dermed svekke fylkeskommunene som regionale utviklingsaktører, slik man ser det legges opp til i Meld St nr 22 (2015-2016). Dette gjelder:

- Akvakulturoppgaver som fylkeskommunene fikk overført i 2010
- Utlysning og tildeling av midler til regionale forskningsfond
- Samfinansiering av næringshager/inkubatorer
- Omklassifisering av veger med sterke næringsinteresser. Jf også fylkestingets vedtak i sak 80/15.

I sak 13/16 har fylkestinget stilt som forutsetning for sammenslåing av fylker at regionalt folkevalgt nivå tilføres nye oppgaver. Dette nivået må få et klart definert ansvar for de oppgaver/sektorer som er viktige for den regionale utviklingen, og for samordningen av disse oppgavene med kommunenes og statens virksomhet i regionen. Dette vil måtte konkretiseres nærmere i løpet av den pågående prosessen med regionreform.

7. Fylkestinget mener de siste årenes reduksjon av de regionale utviklingsmidlene over statsbudsjettets Kap 551 post 60 og post 61, og den varslede avviklingen av Kap 551 post 61 etter 2018, i betydelig grad svekker nødvendige forutsetninger for regional utvikling i den nordlige landsdel. Fylkestinget vil gi en sterk henstilling til å øke nivået på disse bevilgningene.
8. Det må føres en nasjonal sektorpolitikk som understøtter regional utvikling. Fylkestinget vil særlig understreke betydningen av at det innenfor samferdselssektoren føres en politikk som gir grunnlag for at kommunikasjoner og infrastruktur kan forvaltes og utvikles på en bærekraftig måte for å gi samfunns- og næringsliv gode vilkår for utvikling og markedstilgang. Innenfor kunnskapssektoren må det føres en politikk som legger et grunnlag for utvikling av sterke, regionale kunnskapsbaserte næringsmiljøer og kompetent arbeidskraft for nærings- og samfunnsliv.
9. Fylkestinget mener at byene i fylket, det vil si Tromsø, Harstad og Finnsnes, i kraft av sin størrelse og kompetansestyrke, er viktige motorer for regional utvikling. Det må satses på å videreutvikle Tromsø som arktisk hovedstad.
10. Fylkestinget mener det må støttes opp under en utviklingspolitikk som erkjenner at by og land inngår i et samspill og som bidrar til å forsterke koblingen mellom disse. Fylkeskommunen/det regionale folkevalgte nivå har her en viktig rolle som regional utviklingsaktør/samfunnsutvikler.

Viktige elementer vil blant annet være:

- Infrastruktur og kommunikasjoner som reduserer næringslivets avstandsulemper og styrker konkurransekraften, i tillegg til tiltak som binder sentra og omland sammen, blant annet bredbånd, kollektivtransport og infrastrukturtiltak knyttet til sjø-, luft-, og vegtransport.
- Samordnet areal- og transportplanlegging, samt tilordnet virkemiddelbruk. Det er en målsetting å få etablert bymiljøavtale for Tromsø fra 2018.
- Satsing på sterke FoU-miljøer, men også en videre satsing på en desentralisert kompetanseinfrastruktur.

- Tilrettelegging for næringsutvikling, blant annet gjennom kobling mellom utdannings- og forskningsmiljøer og næringsliv.
11. Fylkestinget er prinsipielt for byutviklingsavtaler som kan supplere bymiljøavtalene og styrke regionale arealplaner som verktøy, forutsatt reelle statlige bidrag. Det vises for øvrig til fylkestingssak om Nasjonal transportplan 2018-2029.
  12. Fylkestinget mener det er et vesentlig potensial for å lokalisere ulike funksjoner innen statlige virksomheter utenfor hovedstadsregionen. Staten må ta et ansvar for å sikre en god geografisk spredning av kompetansearbeidsplasser, og innsatsen på dette området må trappes betydelig opp.
  13. Fylkestinget mener det er viktig å ha sterk oppmerksomhet rettet mot en utvikling med en aldrende befolkning, ikke minst i distriktskommuner. Videre knytter det seg lokale utfordringer som følge av økte flyktningetall til Norge. Det må legges til rette for å ivareta nødvendige tjenestetilbud på en fullverdig måte både i byer og distrikter.
  14. Fylkestinget mener følgende målformuleringer bør videreføres i den nye stortingsmeldingen:
    - Opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret
    - Ta i bruk de menneskelige og naturgitte ressursene i hele landet for størst mulig nasjonal verdiskaping
    - Sikre likeverdige levekår

Tromsø, den 03.06.2016

Knut Werner Hansen
Fylkesordfører

...

SAKSPROTOKOLL

Utvalg: Fylkestinget
Møtedato: 14.06.2016
Utvalgssak: 52/16

Resultat:

Arkivsak: 15/7089-6
Tittel: **INNSPILL TIL STORTINGSMELDING OM BÆREKRAFTIGE
BYER OG STERKE DISTRIKTER**

Behandling:

Representanten Tom Erik Forså, FrP, fremmet følgende forslag (1) som nytt punkt. 4:

«Fylkestinget mener det er viktig at Troms og Nord-Norge er førende i styringen på den nasjonale nordområdepolitikken, og gir denne et regionalt uttrykk, der nærings-, infrastruktur- og kompetanseutvikling i vår landsdel understøtter vårt bidrag til å sikre velferd og utvikling i Norge.»

Representanten Tom Erik Forså, FrP, fremmet følgende forslag (2) som tillegg til punkt 5:

«Dette forutsetter prioritering av arealer som legger til rette for vekst og verdiskaping i nord.»

Representanten Tom Erik Forså, FrP, fremmet følgende forslag (3) til punkt 6:

«Punktet strykes.»

Representanten Tom Erik Forså, FrP, fremmet følgende forslag (4) til punkt 7:

«Punktet strykes.»

Representanten Tom Erik Forså, FrP, fremmet følgende forslag (5) som nytt pkt. 9:

«Fylkestinget mener at byene i fylket, det vil si Tromsø, Harstad og Finnsnes er viktig motorer for regional utvikling. Det må satses på å videreutvikle Tromsø som arktiske hovedstad, samt styrke infrastrukturen mellom byene som en felles bo- og arbeidsmarkedsregion.»

Representanten Tom Erik Forså, FrP, fremmet følgende forslag (6) endring av punkt 10, andre setning:

«I denne sammenheng er kommunene de viktigste samfunnsutviklerne.»

Representanten Tom Erik Forså, FrP, fremmet følgende forslag (7) til punkt 11:

«Punktet strykes.»

Representanten Tom Erik Forså, FrP, fremmet følgende forslag (8) som nytt punkt 12:

«Fylkestinget mener der er et vesentlig potensial for å lokalisere ulike funksjoner innen statlige og fylkeskommunale virksomheter utenfor hovedstadsregionen og Tromsø. Staten og fylkeskommunen må ta ansvar for å sikre en god geografisk spredning av kompetansearbeidsplasser, og innsatsen på dette området må trappes betydelig opp.»

Representanten Tom Erik Forså, FrP, fremmet følgende forslag (9) til punkt 13:

«Punktet strykes.»

Representanten Tom Erik Forså, FrP, fremmet følgende forslag (10) til punkt 14:

«Punktet strykes.»

Representanten Sandra Borch, SP, fremmet følgende forslag (11) som nytt punkt 2. De andre punktene forskyves da.

«Fylkestinget vil poengtere viktigheten av å ha tre forvaltningsnivå, med fylkeskommunen som en viktig regional utviklingsaktør.»

Representanten Ole Johan Rødvei, H, fremmet følgende forslag (12) til punkt 7:

«i siste setning endres "øke nivået" til "beholde nivået"»

Representanten Ellen Øseth, SV, tok plass i salen etter endt permisjon kl. 09.23.

Votering (36 representanter til stede):

Innstillingens pkt. 1 – 3 – enstemmig vedtatt.

Innstillingens pkt. 4 satt opp mot forslag (1) – innstillingen vedtatt med 31 mot 5 stemmer.

Innstillingens pkt. 5 – vedtatt med 34 stemmer for og 2 stemmer mot.

Forslag (2) – vedtatt med 30 stemmer for og 6 stemmer mot.

Innstillingens pkt. 6 satt opp mot forslag (3) – innstillingen vedtatt med 31 mot 5 stemmer.

Forslag (12) – falt med 11 stemmer for og 25 mot.

Innstillingens pkt. 7 satt opp mot forslag (4) – innstillingen vedtatt med 25 mot 11 stemmer.

Innstillingens pkt. 8 – enstemmig vedtatt.

Innstillingens pkt. 9 satt opp mot forslag (5) – innstillingen vedtatt med 23 mot 13 stemmer.

Innstillingens pkt. 10, første setning – enstemmig vedtatt.

Innstillingens pkt. 10, siste setning satt opp mot forslag (6) – innstillingen vedtatt med 26 mot 10 stemmer.

Resten av pkt. 10 (strekpunktene) – innstillingen vedtatt med 31 mot 5 stemmer.

Innstillingens pkt. 11 satt opp mot forslag (7) – innstillingen vedtatt med 31 mot 5 stemmer.

Innstillingens pkt. 12 satt opp mot forslag (8) – forslag (8) enstemmig vedtatt.

Innstillingens pkt. 13 satt opp mot forslag (9) – innstillingen vedtatt med 31 mot 5 stemmer.

Innstillingens pkt. 14 satt opp mot forslag (10) - innstillingen vedtatt med 31 mot 5 stemmer.

Forslag (11) – vedtatt med 25 stemmer for og 11 stemmer mot.

Vedtak:

1. Fylkestinget i Troms har behandlet sak om innspill til stortingsmelding om bærekraftige byer og sterke distrikter.
2. Fylkestinget vil poengtere viktigheten av å ha tre forvaltningsnivå, med fylkeskommunen som en viktig regional utviklingsaktør.
3. Fylkestinget vil understreke betydningen av at vi i Norge har en regional utviklingspolitikk som innenfor rammen av nasjonal politikk er i stand til å fange opp det spesielle i regionenes egen situasjon og utnytte regionale fortrinn. Dette er en forutsetning for å få en regional balansert utvikling og for at en størst mulig andel at landets ressurser blir tatt i bruk. Det er behov for en offentlig politikk som sørger for dette både ut fra effektivitetsbetraktninger og for å få en størst mulig samlet verdiskaping.
4. Fylkestinget vil understreke viktigheten av gode rammebetingelser for regional utvikling, herunder en offensiv satsing på tiltakssonen og videreføring av ordning med differensiert arbeidsgiveravgift.
5. Fylkestinget mener det er viktig at Troms og Nord-Norge er koblet på den nasjonale nordområdepolitikken og gir denne et regionalt uttrykk, der nærings-, infrastruktur- og kompetanseutvikling i vår landsdel understøtter vårt bidrag til å sikre velferd og utvikling i Norge. Internasjonal orientering, med særlig fokus på Barentsregionen, EU/EØS og Arktisk råd, er viktig.
6. Fylkestinget mener at naturressursene er fellesskapets eiendom. Utnyttelse av fornybare og ikke fornybare ressurser skal derfor gi vesentlige og varige ringvirkninger for regionen. Dette forutsetter prioritering av arealer som legger til rette for vekst og verdiskaping i nord.
7. Fylkestinget mener at de regionale aktørenes egne bidrag i regional utvikling er avgjørende, og særlig er et samspill mellom offentlige myndigheter, næringsliv og FoU-miljøer essensielt. Fylkeskommunens viktigste verktøy er samordning av aktører gjennom planarbeid, herunder fylkesplan og handlingsplaner og forvaltning av virkemidler knyttet til disse, i tillegg til tjenesteyting innenfor viktige samfunnssektorer.

Fylkestinget viser til tidligere vedtak om at fylkestinget vil ha et robust regionalt nivå underlagt direkte folkevalgt styring, og at dette nivået forsterkes med flere oppgaver (sak 11/15), og viser videre til de initierte prosesser med å vurdere sammenslåinger med nabofylker (sak 13/16). Til grunn for dette ligger Stortingets vedtak knyttet til behandlingen av Meld St nr 14 (2014-2015) der det blant annet slås fast at det skal være tre folkevalgte nivå og at oppgaver bør legges på lavest mulig effektive nivå.

På bakgrunn av dette og uavhengig av antall regioner/fylkeskommuner som blir resultatet, er fylkestinget sterkt imot å sentralisere oppgaver og dermed svekke fylkeskommunene som regionale utviklingsaktører, slik man ser det legges opp til i Meld St nr 22 (2015-2016). Dette gjelder:

- Akvakulturoppgaver som fylkeskommunene fikk overført i 2010
- Utlysning og tildeling av midler til regionale forskningsfond
- Samfinansiering av næringshager/inkubatorer
- Omklassifisering av veger med sterke næringsinteresser. Jf også fylkestingets vedtak i sak 80/15.

I sak 13/16 har fylkestinget stilt som forutsetning for sammenslåing av fylker at regionalt folkevalgt nivå tilføres nye oppgaver. Dette nivået må få et klart definert ansvar for de oppgaver/sektorer som er viktige for den regionale utviklingen, og for samordningen av disse oppgavene med kommunenes og statens virksomhet i regionen. Dette vil måtte konkretiseres nærmere i løpet av den pågående prosessen med regionreform.

8. Fylkestinget mener de siste årenes reduksjon av de regionale utviklingsmidlene over statsbudsjettets Kap 551 post 60 og post 61, og den varslede avviklingen av Kap 551 post 61 etter 2018, i betydelig grad svekker nødvendige forutsetninger for regional utvikling i den nordlige landsdel. Fylkestinget vil gi en sterk henstilling til å øke nivået på disse bevilgningene.
9. Det må føres en nasjonal sektorpolitikk som understøtter regional utvikling. Fylkestinget vil særlig understreke betydningen av at det innenfor samferdselssektoren føres en politikk som gir grunnlag for at kommunikasjoner og infrastruktur kan forvaltes og utvikles på en bærekraftig måte for å gi samfunns- og næringsliv gode vilkår for utvikling og markedstilgang. Innenfor kunnskapssektoren må det føres en politikk som legger et grunnlag for utvikling av sterke, regionale kunnskapsbaserte næringsmiljøer og kompetent arbeidskraft for nærings- og samfunnsliv.
10. Fylkestinget mener at byene i fylket, det vil si Tromsø, Harstad og Finnsnes, i kraft av sin størrelse og kompetansestyrke, er viktige motorer for regional utvikling. Det må satses på å videreutvikle Tromsø som arktisk hovedstad.
11. Fylkestinget mener det må støttes opp under en utviklingspolitikk som erkjenner at by og land inngår i et samspill og som bidrar til å forsterke koblingen mellom disse. Fylkeskommunen/det regionale folkevalgte nivå har her en viktig rolle som regional utviklingsaktør/samfunnsutvikler.

Viktige elementer vil blant annet være:

- Infrastruktur og kommunikasjoner som reduserer næringslivets avstandsulemper og styrker konkurransekraften, i tillegg til tiltak som binder sentra og omland sammen, blant annet bredbånd, kollektivtransport og infrastrukturtiltak knyttet til sjø-, luft-, og vegtransport.
- Samordnet areal- og transportplanlegging, samt tilordnet virkemiddelbruk. Det er en målsetting å få etablert bymiljøavtale for Tromsø fra 2018.
- Satsing på sterke FoU-miljøer, men også en videre satsing på en desentralisert kompetanseinfrastruktur.

- Tilrettelegging for næringsutvikling, blant annet gjennom kobling mellom utdannings- og forskningsmiljøer og næringsliv.
12. Fylkestinget er prinsipielt for byutviklingsavtaler som kan supplere bymiljøavtalene og styrke regionale arealplaner som verktøy, forutsatt reelle statlige bidrag. Det vises for øvrig til fylkestingssak om Nasjonal transportplan 2018-2029.
13. Fylkestinget mener der er et vesentlig potensial for å lokalisere ulike funksjoner innen statlige og fylkeskommunale virksomheter utenfor hovedstadsregionen og Tromsø. Staten og fylkeskommunen må ta ansvar for å sikre en god geografisk spredning av kompetansearbeidsplasser, og innsatsen på dette området må trappes betydelig opp.
14. Fylkestinget mener det er viktig å ha sterk oppmerksomhet rettet mot en utvikling med en aldrende befolkning, ikke minst i distriktskommuner. Videre knytter det seg lokale utfordringer som følge av økte flyktningetall til Norge. Det må legges til rette for å ivareta nødvendige tjenestetilbud på en fullverdig måte både i byer og distrikter.
15. Fylkestinget mener følgende målformuleringer bør videreføres i den nye stortingsmeldingen:
- Opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret
  - Ta i bruk de menneskelige og naturgitte ressursene i hele landet for størst mulig nasjonal verdiskaping
  - Sikre likeverdige levekår